

ресурсів банків завдяки зростанню грошово-кредитного мультиплікатора [3]. На нашу думку, щоб забезпечити збільшення обсягів кредитування необхідно:

1) зниження відсоткових ставок по кредитах, що зробить їх доступними для клієнтів. Це можливе лише за умови виваженої політики ціноутворення на залучені кошти;

2) враховуючи низький рівень платоспроможності ряду важливих для країни підприємств, відновити надання їм державою відшкодування частини витрат за кредитом;

3) надання державних гарантій за кредитами для суспільно важливих підприємств;

4) викуп у банків проблемних кредитів, що дозволить розформувати значну суму резервів і дасть можливість банкам отримати додатковий прибуток;

5) забезпечення поінформованості клієнтів щодо банківських продуктів та стану ліквідності банку, що відновить довіру до банків;

6) заборона валютного кредитування;

7) формування оптимального складу ресурсів банків за їх джерелами, видами валют та строками відповідно до їх стратегій та можливостей фінансового ринку; застосування новітніх методів управління ризиками.

Список літератури

1. Бюлетень НБУ [Електронний ресурс]. — 2008. — № 2. — С. 117—119.
2. Бюлетень НБУ [Електронний ресурс]. — 2010. — №2. — С. 91—104.
3. *Шулевська О.* Ресурсні аспекти банківської кризи 2008—2009 років в Україні / О. Шулевська // Вісник НБУ. 2011. — № 2. — С. 16—19.

УДК 338.48

О. М. Шуплат,

старший викладач кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

У сучасних умовах, коли глобальна економіка переживає рецесію, інвестиційна активність в Україні досягла критичної межі. Так, станом на 01.01.2011 р. обсяг прямих іноземних інвестицій,

залучених у вітчизняну економіку, не перевищує 5 млрд дол. США, що тільки на 300 млн дол. США більше ніж у 2009 р. та у 1,4 разу менше у порівнянні з 2008 р. Така ситуація є закономірною та дозволяє констатувати, що іноземні інвестори поки не готові вкладати кошти в державу, яка залежить від зовнішньої ринкової кон'юнктури, характеризується відсталою структурою економіки, вузькістю внутрішнього ринку та значними обсягами боргових зобов'язань (табл. 1).

Таблиця 1

**ДИНАМІКА ОБСЯГІВ ВВП, ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ
ТА ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ ВПРОДОВЖ 2007—2010 РР.***

Показники		2007	2008	2009	2010
1	ВВП, млрд грн	720,7	949,9	914,7	953,1
2	Обсяг прямих іноземних інвестицій, млрд грн	6,7	6,4	4,7	5,0
3	Державний борг, млрд грн	71,3	130,7	227,0	315,7

*Джерело: Складено автором самостійно за статистичними даними Рахункової Палати України / [Електронний ресурс]. — Доступно з: <<http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16728123>>

Дані таблиці 1 свідчать, що негативні тенденції світової фінансової кризи зумовлюють макроекономічні та фінансові диспропорції в Україні та призводять до зниження інвестиційної активності іноземних інвесторів (в 1,4 разу в 2010 р. порівняно з 2007 р.), нарощування державного боргу (в 4,5 разу в 2010 р. у порівнянні з 2007 р.) на тлі незначного збільшення ВВП.

До того ж в Україні спостерігається щорічне зменшення темпів росту прямих іноземних інвестицій: 2007 р. — 136,7 %, 2008 р. — 120,6 %, 2009 р. — 112,4 %, 2010 р. — 102,3 %. Загальновідомо, що прямі інвестиції підсилюють міжнародну інвестиційну позицію України та запобігають нарощуванню державного боргу, але у зв'язку зі зменшенням потоку прямих іноземних інвестицій чиста міжнародна інвестиційна позиція України погіршується. Так, за даними НБУ вартість зовнішніх фінансових пасивів України станом на 31.12.2008 р. перевищує вартість активів на 31,4 млрд дол. США, а станом на 31.12.2010 р. цей показник становить 39,8 млрд дол. США.

Крім того, згідно міжнародних рейтингів у 2010 році Україна завмерла на 142-у місці, утримуючи дуже важкі умови ведення бізнесу. Водночас, за цілою низкою принципових позицій країна погіршила своє становище. Так, у рейтингу економічних свобод,

який щороку складає дослідницький центр Heritage Foundation разом із газетою Wall Street Journal, Україна опустилася зі 162-го на 164-е місце [1, с. 2—3]. Таким чином, країна опинилася на останньому місці серед європейських держав, включно з Молдовою. За зручністю ведення підприємницької діяльності Україну обігнали Російська Федерація, Білорусія та Узбекистан. На жаль, діловий клімат в Україні не сприяє залученню іноземних інвестицій. Частка іноземного капіталу на нашому фондовому ринку нині становить 25—30 % проти докризових 70—80 %. Нерезиденти бояться заводити капітал у нашу державу. Приватизація 2010 р. провалилася: обсяг угод становив лише 588 млн грн, або 9,3 % від плану. Іноземці у приватизації участі майже не брали.

У глобальному рейтингу конкурентоспроможності Світового економічного форуму 2010—2011 рр. наша країна теж знизилася на сім позицій, опинившись на 89-у місці серед 139 держав. Слід відмітити, що падіння України в рейтингах нічим не виправдано, точніше нічим не компенсовано. Навіть поліпшенням своїх показників на 12 позицій у рейтингу інвестиційних ризиків Political Risk Atlas (74-е місце), що складається консалтинговою компанією Maplecroft, Україні не вдалося наздогнати жодну європейську країну. При цьому експерти оцінювали гостроту суспільних конфліктів, рівень терористичних загроз, стан правової системи, стабільність режиму, ступінь адекватності місцевої влади — всього 41 індекс ризику. Інвестиційні ризики України знизилися завдяки відносній політичній стабільності, підвищенню стресостійкості громадян і невисокому рівню терористичних загроз. Таким чином, наведені рейтингові дані можна інтерпретувати як незадовільний стан економіки країни загалом. Крім того, відповідно до підрахунків Європейського банку реконструкції та розвитку кумулятивний показник обсягу прямих іноземних інвестицій в Україні на душу населення станом на 31.12.2010 р. становить 1000 дол. США, тоді як у Чехії — 7418 дол. США, Болгарії — 6226 дол. США, Казахстані — 3706 дол. США, Польщі — 3155 дол. США, Румунії — 2350 дол. США. Отже, як свідчать статистичні дані, вітчизняний рівень інвестицій на душу населення є наднизьким та потребує зростання [2, с. 553].

Аналізуючи галузеву структуру інвестицій в основний капітал, слід зауважити, що вона не є оптимальною: інвестиції в основний капітал промисловості не дотягують навіть до половини обсягів усіх інвестицій (38 %), тоді як вартість основних засобів промисловості є переважаючою, а туристична діяльність, маючи

надзвичайно потужний потенціал, фінансується у незначній мірі. (табл. 2).

Таблиця 2

ДИНАМІКА ОБСЯГУ ІНВЕСТИЦІЙ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВПРОДОВЖ 2007—2010 РР.*

Показники	2007	2008	2009	2010
Обсяг інвестицій в основний капітал, млн грн, у тому числі	188 486,1	233 081,0	151 776,8	171 091,9
у % до попереднього року	129,8	97,4	58,5	99,4
за видами економічної діяльності:				
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	9519,2	16 890,1	9381,7	12 230,8
Промисловість	64 341,4	76 617,7	56 757,6	58 558,2
Будівництво	9106,6	12496,1	5324,9	4966,2
Оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі	17 778,5	24 694,5	14 091,2	4556,9
Готелі та ресторани	2613,7	3221,9	2589,0	3072,3
Транспорт та зв'язок	31 709,4	32 558,4	24 555,1	29 084,5
Фінансова діяльність	4164,9	4636,0	3358,8	2859,3
Діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг	2893,7	4054,2	3642,4	3319,7

*Джерело: Складено автором самостійно за статистичними даними Держкомстату України.

Як свідчать дані таблиці 2, інвестиції в основний капітал зростають із 188,4 млрд грн у 2007 р. до 233,1 млрд грн у 2008 р., а у 2009 р. стрімко знижуються до 151,8 млрд грн (порівняно з 2007 р. на 19,5 %), що становить 17,6 % номінального ВВП. Упродовж 2010 р. спостерігається подальше незначне зростання інвестицій в основний капітал, проте прогнози є передчасними щодо подолання кумулятивного ефекту світової фінансової кризи. Адже найбільший відносний показник інвестицій в основний капітал був зафіксований у 2007 році — 26,2 %, і поки що ця межа не подолана.

Таблиця 3

**ІНВЕСТИЦІЇ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВ
ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ ЗА 2010 Р.***

Напрями інвестицій	Обсяг інвестицій (млн грн)	Частка в загальному обсязі інвестицій в Україні	Освоєно інвестицій в основний капітал у % до попереднього року
Діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг	3319,7	1,9 %	81,0 %
Діяльність готелів	1623,9	0,9 %	100,7 %

*Джерело: Складено автором самостійно за статистичними даними Держкомстату України.

Дослідження інвестицій в основний капітал туристичних регіонів України, показує, що на 01.01.2011 р. понад 25 % загального обсягу капіталовкладень спрямовано на розвиток готелів та інших місць для короткотермінового проживання, 23 % у розвиток ресторанів та 52% у діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг. Крім того, більше 25 % припадає на м. Київ, м. Севастополь, АР Крим та Одеську область. Аналіз інвестиційної діяльності суб'єктів туристичної індустрії за 2010 р. показав, що в сферу відпочинку та розваг було спрямовано інвестицій більш ніж у 2 рази більше, порівняно з готельною сферою і складає 1,9 % від загального обсягу інвестицій в Україні (табл. 3).

Як свідчать показники, інвестиційні надходження у сферу готельного господарства практично повністю освоєні підприємствами у 2010 році. Що стосується сфери відпочинку та розваг, то в порівнянні з 2009 роком інвестицій освоєно 100,7 %.

Враховуючи інвестиційні тенденції 2010 року, необхідно зазначити, що вітчизняні реалії на перспективу ілюструють низьку інвестиційну активність, оскільки вливання іноземного капіталу можливе за умови формування передбачуваного бізнес-середовища та захисту прав власності в контексті ліквідації надмірного державного регулювання, корупції, недосконалої конкуренції та монополізму.

Список літератури

1. Фіонік Д. Рейтинг влади // Контракти. — 24 січня 2011. — № 1—3 (972—974). — С. 2—3.
2. Спасьов Н. Я. Асиметрії інвестиційної діяльності в світлі кумулятивного ефекту фінансової кризи / Спасьов Н. Я., Дідик В. А., Спасьов О. Я. //

УДК 336.761.3:339.166

А. Г. Щербина,

аспірант кафедри фінансових ринків,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЕЛЕКТРОННА ТОРГІВЛЯ НА ФОНДОВИХ БІРЖАХ СВІТУ

Загострення конкурентної боротьби та поява новітніх інформаційних технологій у другій половині ХХ ст. змусила організований біржовий ринок звернутись до використання комп'ютерної техніки. На початку вона використовувалась для демонстрування біржових цін на табло в торговельному залі та передачі інформації між брокером та рештою учасників ринку. Проте необмежені можливості комп'ютерних технологій дозволили біржам перейти від системи автоматизованого обліку окремих операцій через ручне введення інформації до переходу на абсолютно новий метод укладання та виконання біржових угод — електронну торгівлю [3].

На ринку акцій електронна торгівля почала набирати оберти наприкінці ХХ ст. Розвиток інформаційних та телекомунікаційних технологій породило Інтернет-бум: розширився спектр послуг, що надавалися через мережу Інтернет, в економічній літературі ввели термін «електронна комерція», а глобалізаційні процеси отримали нові можливості для подальшого поширення.

Завдяки розвитку Інтернет-технологій новою послугою інвестиційних компаній став Інтернет-брокеридж. Ще 20—25 років тому для купівлі цінних паперів інвестору необхідно було прийти безпосередньо до брокера або зв'язатися з ним по телефону. Таким чином, час, витрачений на проведення біржової угоди, складав не менше 30 хвилин, а джерелами інформації, на основі якої інвестор приймав рішення, були преса, чутки, поради брокера. Однак, з появою і все більшою інтеграцією в економічні процеси всесвітньої мережі Інтернет на ринку цінних паперів широкої популярності набув Інтернет-трейдинг.